Nootelijcke

CONSIDERATIEN

die alle goede Liefhebbers des Vaderlandts behooren rijpelijck te overwegen opten voorghestagen Tractate van Peys met den Spaengiaerden.

Sal. Prouerb. 14, 16.

Een wijs man vreest hem ende vermijdt het quade: daerenteghen een sot vaert coenlijcken henen door.

M. D. LXXXVII.

Bemindè liefhebber des Vaderlandts.

AEnmerckende t'perijckel daer inne de bedeckte, liſtige, facteurs der Spaengiaerden den ſtaet deſer Landen pooghen te brenghen door de valſcheyt van hare geſuyckerde redenen vanden Vrede, daermede zy de ghemeynte pooghen te trecken, tot eenen gantſch anderen eynde, dan zy wterlijcken voortſtellen: Ende beduchtende dat wel eenige vroome luyden daer door ſouden moghen worden teghen hare meyninghe miſleyt: Soo heeft my goetgedocht tot dienſte mijns Vaderlandts by deſen eenen yeghelijcken voor ooghen te ſtellen, in wat gheleghentheyt onſe ſaken met den Spaengiaerdt zijn ſtaende, haer voornemen tegens ons, ende wat middelen zy dencken te gebruycken omme daer toe (t'welck God verhoede) te comẽ: midtſgaders oock de middelen daermede wy ons daer teghen behooren te wapenen t'onſer behoudeniſſe.

TITVS LIVIVS seyt seer vvijsselijck, *Dat t'verseker ste middel om sich teghen Zijne vyanden te behouden, is het mistrouvven.*

WElcke sententie hoe wel zeker eñ kennelijck is/ so wordt nochtans de selue by veelen niet na behooren gheacht/ door dien men verstaet dat het mistrouwen alleenlijck wt de vyandtschap is spruytende/ende zonder de zelue niet bestaende: nochtans so wordt beuondẽ dat alle Tyrannen meer hebben wtgherichte met practijcken hare partije van misvertrouwen ontblootende/ dan zy oyt met eenich ghewelt van wapenen zouden hebben connen te weghe brenghen. Welcke slechticheyt insonderheyt altijt den ghenen den meesten afbreeck heeft ghedaen/ die met haer ouerhooft te doen hebben ghehadt/ende schijnt te spruyten wt dese sotte/onredelijcke redene/ dat t'meestendeel der menschẽ met sattichept vande aenghenomen zake/ ende verminderinghe haerder macht/ worden slauhertich/laecht ende slap van gemoede/ al oft zy meynden dat hare teghenpartije van gelijcken dede/ ende daer door zijn zy henseluen kittelende met een ghenuchlijck ghedachte/ dat de zake te beter te accorderen soude zijn/ om dat zyne heftichept minder is/ in allen schijne oft des vyandts voordeel vermeerderende zyne vyandtschap soo veele als uwen moet met uwen tegenspoet zoude verminderen/ ende van een dootvyandt v vriendt soude connẽ wordẽ: Daer nochtans ter contrarien zynen lust tot v bloet ende om ouer v gheweldelijck te heerschen/met zynen voorspoet altijt meer is vermeerderende. Waer wt volcht dat de ghene die de minste van machte/ sich daerenbouen noch ontblootende van t'nootelijck misvertrouwen (t'welck hem voor zyne beste wapenen behoort te dienen) hy sich seluen oock door cleynherticheyt gewillichlyk begeeft in zyne wterste ruyne/ daer hy nochtans hem vercloeckende ende gebruyckende zyne resterende middelen/ hem noch zoude hebben connen houden staende/ende verwachten de veranderinghe der saken/ die den tijt naer ghewoonte tot zijnder verschooninghe zoude moghen medebrenghen.

Waer van hoe wel gheduerende den staet der Romeynen ontallijcke exempelen zijn gheuallen/ die t'selfde volcomelijck bewijsen/ So zal ick nochtans my daer van onthouden/ ouermidts veele het bewijs der seluer (door de verscheydenheyt die

inde ghelegentheden der zaken vermoeydt wordt)niet so zeker achten / ende oock niet so veelen kennelijck zijn : Maer zal alleenlijck hier verhalen de kennelijckste exempelen die by ons leuen den ghenen, die de selue zake, die wy verdedigen, by den handen hebben ghenomen/zijn wederuaren.

De Duytsche Princen hebben sich wt oirsake voorz. door eene victorie, die den Keyser opten Hertoghe van Saxen vercreech daer inne hy gheuangen werdt / zoo cleyn gheacht/dat sylieden ende insonderheyt den Landtgraue van Hessen/ hun begheuen hebben int accordt/ofte veel eer int belieuen vanden Keyser. Daer nochtans des Landtgrauens eñ zijnder andere bontghenooten middelen noch by na waren in haer gheheel/ ende genouchsame (indien den moet eñ mistrouwen hen niet en hadde ontbroken) om in weynich daghen den Keyser wederom haer legher voor t'hooft te brenghen/ende met goede voorsichtichheyt / cloecheyt ende behendicheyt volherdende in haer voornemen/niet alleen sich te beschermen/maer oock om den Keyser met goede occasien zijn voornemen te beletten. Sulcx dat zy meer door haer verbaestheyt eñ gebreck vande kennisse der perijckelen daer in zy sich begauen / syn verwonnen/dan door haer gheleden schade / die den Keyser niet meer dan so veele dooden soude hebben doen veroueren/die d'andere oock zoudẽ hebbẽ mogẽ dergen / indien zy den moet hadden behouden eñ hen gewacht van haren vyandt te betrouwen.

Twelck henliedẽ in zulckẽ deerlijckẽ staet hadde gebrocht/ dat zy haer leuen ende staet hadden verlooren / ten ware Hertoge Mauritz van Saxen (grootvader des deurluchtighen Graue Mauritz van Nassau) ende zyne bontghenooten hen gheluckelijck hadden verlost.

Die vande Religie in Vranckrijck/waren na so veele bloedighe strijden onuerwonnelijck beuondẽ/indien zy so wel met mistrouwen als met gheweer van oorloge ghewapent waren gheweest/eñ hen indẽ Jare LXXII. niet so verre met schoone woorden van den trowloosen Coninck Caerle de ix^de. hadden laten misleydẽ / dat zy ende voorts alle die vande Religie door t'gantsche landt hen begeuende in zynen handen om wreedelijck vermoort te worden/ daer van t'getal der dooden in weynich dagen ouer de hondert duysent groot is gheweest. Daer nochtans den Heere Admirael ende andere niet en hadden behoort te vergeten/ hoe diep inde herten haerder vyanden ge-

wortele-

wortelt was de begheerte om hen te wreken / ende oock te ge-
loouen de goede waerschouwinghen die henlieden te vooren
daer van werden ghedaen.

Wt dese dolingẽ gepleecht bydẽ Protestantẽ van Duytsch-
landt ende Vranckrijck / canmen bemerckẽ dat hare faute daer
inne is gelegen gheweest / Dat zy hen hebben laten wijsma-
ken de verminderinghe vande bitterheyt haerder vyanden /
door schijnselen van versekerheyt: Ende dat zy daer door zijn
ghevallen inde wterste miserien / ten tijde als zy goede macht
hadden om sich te versekeren door hare wapenen.

Indien wy nu ter contrarien willen bemercken de verse-
kerheyt die t'misuertrouwen is geuende / Sullen wy beuin-
den dat oock de gene die inde meeste tegenspoet waren geual-
len / zulcx dat sy opt wterste schenen gecommen te wesen / tot
hare verlossinge zijn gecommen / Indien sy door eenige schoo-
ne woorden sich niet en hebben laten beweghen / om haren
vyandt te achten anders dan hy is.

Want die van Maechdenburch / so verre gecommen zijnde
dat sy geen andere hope en hadden dan op den eenighen Ver-
trooster der verdruckten / Syn alleene door hare stantuastic-
heydt int betrouwen op Godt ende mistrouwen van haren
vyandt behouden / tot eewighe eere ende exempele van ande-
ren: Ende de wapenen tot haren moort gheschickt / zijn ghe-
keert tegen haer vyanden tot hare verlossinghe.

Die van Rochelle siende door dẽ moort alle geloof so schan-
delijcken ghebroken / hebben besloten in stantuaste lijdsaem-
heyt alles te verwachten dat Godt gelieuen soude te ordonne-
ren van haer lijf ende goet / Ende gheleden hebbende een soo
swaren belech / ende wederstaen hebbende so vele gewelts als
opt Stadt by onsen tijden / zijn ten lesten buyten hope won-
derbaerlicken verlost.

Waer inne seer te verwonderen is dat die van Rochelle
zijnde in de meeste perijckelen / ende de heere van Monsgom-
mery (die alleen den moort was ontgaen) commende met ee-
nige schepen omme hen ter zee te ontsetten / so moedich zijn ge-
weest dat sy hem ontboden / dewyle de zake van t'onset door
die tijdt periculeus soude zijn / dat hy hem alsdoen in geen pe-
rijckel soude begeuen / maer beter gelegentheyt verwachten /
dat sy wel geresolueert waren hen mette genade des Heeren
te defenderen / ende alle nae den anderen eer te steruen dan te
vallen in handen haerlieder trowloose vyanden.

T'welcke wesende zaken by onsen tijden gebeurt / eñ daer
aen niet en valt te twijfelen/ So ist dat ick alhier beroepe dese
neuswijsige wyse/die door hare menschelijcke voorsichtichept
(in cleynachtinge van t'beleyt Godts) alle toecommende din-
ghen willen ijcken na de mate haerlieder eyghen voorsichtic-
heyt: Niet dat ick hen toelate datmen andersints t'schip met-
ten stroom souden moeten laten dryuen / sonder opt roer ofte
compas te letten/maer segge dat de wille des Heeren van ons
te verlossen/ verborgen zijnde/ wy daer inne niet so verre be-
hooren te treden/ dat wy ons souden laten voorstaen die aen
onsen neuse gebonden te zijn/ maer dat wy gehouden zijn alle
wettige middelen t'onser defensie te ghebruycken / verwach-
tende met lijdtsaemheyt zijne Godtlijcke hulpe/ Sonder ons
ende alle onse nacomelingen door onlijdtsaemheyt te verhan-
gen in verachtinge onser goeder zake/ ende van de almogent-
heyt des Heeren/of ons te begeuen voor den tijdt inde wterste
ellende/die het tegenspoedichste eynde der oorloge ons soude
moghen bybrenghen.

Dies niet te min/ wedercommende tot ons eerste voorne-
men/ om te belieuen den genen die sich lieuer op waer schijn-
licke redenen/ dan opte schickinghe Gods vertrouwen/ Soo
can wt de voorseyde tweederleije exempelẽ lichtelijck bemerckt
worden/ hoe onwijsselijck d'eene henseluen hebbẽ verworpen/
verlatende de middelen haerder nootlijcke ende gelegene de-
fensie/ Ende hoe wijsselijck d'andere sich hebben begeuen tot
een stantvastige resolutie met goede redenen/mistrouwende
van t'gelooue ende schoone beloften haerder vyanden/ d'eene
voor oogen hebbende de schalcke ontrouwichept ghepleecht
tegen den persoon vande Landtgraue/ ende d'andere het ver-
goten bloet vande verraderlijcke moort.

Eyntelick waerment wil keeren ofte weynden / men heeft
t'allen tijden beuonden (sonder dat opt anders is gesien) men
sal altijdt beuinden dat sy in haer sotte gedachten hen groote-
lijcx hebben misreeckent / die sich hebben laten voorstaen dat
eenen Coninck ofte Prince tegen zijne ondersaten (die de wa-
penen wt eenighe oorsake/ hoe rechtueerdich die oock mochte
wesen eens tegens hem hadde ghenomen) soude laten onghe-
wreeken het leet by hem ontfangen door ontsicht van eenich
recht/ redene/ eere ofte eedt. Want dese dinghen en hebben
noyt so vele plaetse in hare herten ghehadt/ dat sy de wraeck-
gierichept (so diep daer inne geworttelt zijnde) souden hebben
connen

connen bedwingen/ Maer houden voor haren regel/ dat om te regneren het geloof mach worden gebroken/ Ende sy haer Ondersaten so wel, moghen verleyden met schoone beloften eñ eeden/ als de moeders hare kinderen met appelen eñ peren.

Ende of wy al meynden dat den Coninck van Spaegnien daer inne conscientieuser ware/ dan eenige andere die opt zijn ghewest/ ende dat hy niet van gelijcken teghens ons en ware brandende met een heftige begeerte van de alderwreetste wrake die opt is geschiet/ So condẽ wy nochtans wel ter contrarien bemercken uit de kennisse van zijne nature / actien / ende vanden Raedt die hy gebruyckt / die door de gantsche werelt bekent zijn / als onder andere/ dat so dickwils als in zijne tegenwoordicheyt vermaendt is geweest van eenen Don Pedro genaemt de Wreede/ als met rechte gehouden voor de wreetste Tyran die opt leefde / heeft den ghenen die hem zulcx noemden altijdt berispt / segghende datmen hem behoorde te noemen/ Don Pedro den Gherechtighen, Ontwijffelick zulcx sustinerende om selfs alzulcken Titel te ontgaen/ die hem met rechte toecompt/ als de gene die de uterste wreedtheyt door zijne Inquisitie is exercerende/ ende oock zijnẽ Sone wreedelijck heeft gedoot onder t'pretext van de minste ongehoorsaemheyt / ende zijne Huysvrouwe om te bevrijen zijn genegentheyt totten ouerspele.

Indien men hem beter wil kennen/ so bemerckt den Raedt die hy heeft ghebruyckt/ ende die ghy hebt gesien: Want der Princen herten ongrondelick zijnde/ so en canmen die niet bekennen dan door de gene die sy gebruycken/ die hen altijdt gelijck zijn, Den hertoghe van Alua / Vargas / Rhoda / den grooten Commandeur Don Louys/ Don Jan/ zijnen Secretaris Escouedo/ den Cardinael Granvelle/ ende andere/ die hy opt in dese landen heeft ghebruyckt / zijn sy niet alle seer sonderlinge geweest in wreedtheyt/ onbarmherticheyt / hartneckicheyt? sonder conscientie / recht/ eere/ gheloof ? ja oock vervreempt van alle menschelickheyt ? genuchelicker achtende/ te sien de springende bloetaderen vande genen die sy hare vyanden achten/ dan opt Landtman te sien den regen/ by na te lange verwacht/ tot behoudenisse van zijnen Oeste?

Mochten die van Granade (die hy so wreedelick bouen Tractate/ eere ende eedt heeft vermoort / als hy ons gheerne doen soude) verrijsen/ sy souden ons met leuendighe redenen

wel raden dat wy ons met hem te betrouwen niet en souden laten bedriegen/ maer dat wy ons wijsselijck ende voorsichtelijck souden wachten van onse hoofdē so goedē coop te geuen.

Maer hare bedeckte vrienden (die helas wat te veel onder ons verkeeren) sullen seggen dat de voorseyde goede Luyden nu al doot zijn. T'is waer/ dese knechten zijn doot/ maer den meester leeft noch/ ende werckt noch euen dapper totten selnen eynde/ maer met een andere handelinghe/ die hy meynt hem voorderlijcker te wesen. Want na dat hy eenighe Jaren getracht heeft met wreedtheyt te verslaghen een natie die den Spaegniaert voor verckens acht/ als gheen hart hebbende/ ende siende dat hy ouermits onse stantvasticheyt met die maniere van des weynich vorderde/ heeft goet geuonden de sachtmoedicheyt vanden sieckē Leeus te contrefeyten/ ende de dieren met soeticheyt tot hem te noodē/ niet om hen meer te sparen/ maer om t'meeste gemake.

Waer toe hem seer wel dient den persoon van den Prince van Parme/ omme dese personaige wel te spelen/ eñ den eenuoudigen d'oogen te verbinden door een gheueynsde goedertierenheyt eñ schijn van sachtmoedicheyt/ met welcke deuchden desen goeden Prince daerentusschen alomme grootelijck wordt verheuen. Godt gheue oock dat hy zulcx inder waerheyt sy/ maer ick en cans niet wel geloouen/ wetende dat het spreeckwoort te seer wel bysonder by den Italianen wort gepractiseert: Die niet en can veynsen, die en can niet regieren. Waer toe Don Jan mede last heeft gehadt/ maer door zijne ionghe spaensche hefticheyt niet connen wtuoeren.

Maer waer toe dient dit? omme ons den Italiaenschē aert te leeren kennen/ ofte om dit te ontleeren? Hebbē wy niet binnen Antwerpen gesien dat eenen Simon Turcq Italiaensch coopman hem vele Jaeren met vele beleeftheden valschelijck heeft geueynst te zijn een vrient van Jeronymo Theodati/ eñ middelertijdt te staen nae zijn leuen/ t'welck hy hem ten lesten moordadelick benam/ om te wreken een questie die tusschen hem ouerlanghe was versoent?

Ende daer nae dat eenen anderen een jonghe dochter de schoonste der seluer stede/ ende van treffelijcken huyse vele Jaren met groote moeyten eerst ter oneere/ eñ daer na so t'scheen ter eeren heeft veruolcht/ met de gheueynstheyt van een sonderlinghe Liefde/ ende dat hy den derden dach van de bruyloft

loft is heymelijck ghereyst nae Italien/haer trouwelooselijck verlatende.

Indien een Italiaensch coopman van dat ambacht alsulcken meester is/wat verwachtē wy vande Italiaensche Princen / die gheen ander handelinghe opt hebben gheleert dan veynsen?

Daer in desen alle andere moet te bouen gaen / dewijle de gelegentheyt vande sake zulcx van hem vereyscht/den last van zijnen meester hem zulcx gebiet/ ende dat zyne nature daer toe is gheneghen meer dan andere Italianen/ als zynde van Pauselijcken afcompste.

Sietmen niet dat de Vrijers hoe ghemelijck / gnorrich ende onlustich dat zy buyter naturen zijn/ niettemin so lange zy eenighe jonghe dochter veruolghen/ hen gelaten de beleefste/lustichste ende ghedienstichste diemen soude vinden? sonder hen te ontdecken/ eer zy tot haren wille zijn gecomen: Meynen wy dat de Princen niet so gheleert en zijn in haren handel? Niclaes Machiauel / het compas vande Italiaensche Princen / leert hen dit voor den noodelijcsten streeck / seggende dat zy aen beyde zyden euen wel ter handt moeten wesen / te weten om een ghedaente van saechtmoedicheyt/ ghetrouwicheyt ende bermherticheyt te houden / ende oock om t'blat te keeren/ als haer voordeel sulcx ghedraecht/dat is / dat zy ooc allso wel moeten connen de wreetheyt/ ontrouwe ende ongenade/ende dat zy niet van noode hebben deuchdelijck te wesen/als zy maer sulcx schijnen. Het xviij. Capittel van zijn boecxken geintituleert Dē Prince/is vol van dusdanighe goede leeringhen: twelck ick wensche dat op alle de poorten vande steden der Nederlanden ware gheschreuen / met het spreeckwoort dat den Italiaen meest gebruyckt/ *Betrout niet, ghy en sult niet bedroghen worden:* ofte veele eer t'welck by den onsen met meerder eeren wordt ghebruyckt/ *Weest ghetrou,ende betrouwt niemandt.*

Maer de gene die optē Spaenschē leest schoenē/spotten noch so onbeschaemdelijck met ons/dat zy deruē seggen/dat alle mistrouwen moet gheweert worden/omme tot eenen goeden Pays te commen/ ende datmen ons conditien sal gunnen/daer mede wy reden souden hebben ommers versekert te zijn.

Ick bidde v/segt my / Hoe macht bestaē betrouwen ende goede verseketheyt te nemen? Want indien wy betrouwen willen/ soo en behoeuen wy gheen verseketheyt: ofte indien men ons goede verseketheyt wil gheuen / soo en behoeuen wy niet te be-

trouwē: T'en ware datmē seggē wilde/dat hy betroudt/die een goet pant neempt dat de schult dryemael waerdich is / oft dat hy verseckert is / die een pant heeft dat maer de helft vande schult soude moghen gelden/ ende de reste opt goet geloove van zijnen vyandt stelt. Hier wt is ymmers claerlijck te verstaen/dat dese goede luyden ons met halue ofte gheene versekerheyt op goedt betrouwen gheerne saghen onder t'Gouuernement van haren goeden ghetrouwen barmhertighen Coninck/Ende dat zy ons gheerne sonder thoom saghen rijden. Hebben zy dien bal wel/ ick schencke hen t'partuer.

Maer den hoochsten thoone die zy singhen / is/ dat den Coninck van Spaengien ons soude verseкeren met borchtocht vande naburighe Princen/tot onderhoudinghe vant Tractaet.

Hier op staet te letten dat dese borghen souden zijn Princen/ die de Roomsche Religie hebben verworpen/oft die t'selue noch onderhouden.

Datmen sich soude vertrouwē op de borchtocht vande Princen die de Roomsche Religie noch aenhanghen/waer groote dwaesheyt: Dewijle seker is dat zy metten anderen vastelijc zijn verbondē/tot onser wtroedinge/ so haest hen daer toe eenige gheleghentheyt soude moghen verschijnen. Sulcx dat t'selue niet anders is te segghen/ dan datmen den Leeuw de schapen soude betrouwen/onder der woluen borchtochte.

Ende de borchtochte vande Princen die de Roomsche Religie hebben verworpen/en can gheen sekerheyt gheuen: Dewijle zy wel weten/oft ten minsten behooren te weten/ dat het heylich Verbont/ daer van onse partije thooft is / eens meester van ons zijnde/hen wel so veele wercx sal gheuen om hen seluen te defenderen/ dat zy niet veele tijts zouden hebbē omme te dencken op hare borchtochte.

Jck late staen de dispute/waer wy oft yemandt van onse borghen onsen schuldenaer souden te rechte stellen oft (ghenomen dat hy tot onsen ende haren voordeele waer ghecondemneert) wie de ghene zoude zijn die de sententie teghens hem soude executeren? Waerder yemandt die middel hadde omme den Coninck van Spaengien te houdē/als hy qualijck wilde/het waer seer goet: Maer ick en gelooue niet datter yemandt is: Ende al wilde ick zulcx ghelooouen/den Coninck van Spaengien noch zyne cloecke Predicanten die zyne macht so groot makē / en souden my sulcx gheen ghestandt doen.

Mae-

Maer genomen / dat onse borghen machtich waren om hem een goet oorloghe te maken: Soo moesten wy ons begeuen tot zyne ondersaten / opt vertrouwen onser borchtochten: Als hy dan t'zynen schoonste ons metten ooren name / of de plaetsen verlekerde daer inne hy weet alle onse defensie te bestaen / wat raedt? Sullen wy hem dachuaerden / oft onse borghen? De borghen ghedachuaert zijnde / sullen zy hem terstont een Leger van vyftich duysent mannen voor thooft legghen? oft sullen zy (om moeyten ende perijckelen te schouwen teghen den ghenen die hen niet en vreest) hen laten ghenoeghen met eenich lack dat hy ons sal opleggen / Dat wy wederomme meynen te rebelleren / dat wy secrete conspiratien hadden ghemaeckt / oft waerlijck dat wy hem niet schoon ghenoech en wilden ligghen omme gegeeselt te worden. Ende in allen geualle de sake in processe staende / ende wy midler tijt de costẽ met hals ende hooft betalende / soude ons dan de wrake die de borghen mochten doen tot betrachtinge van hare eere / niet connen helpen dan t'suppen na de doot?

Ouersulcx en can ick niet ghelooven dat eenighe Princen / die de valscheyt ende wreetheyt onser tegenpartije bekent zijn / sich souden so verre willen laten misleyden / dat sy in sulcker vougen in hare beschermenisse souden nemẽ het onnoosel bloet van desen onschuldigen verdruckten volcke / twelck in haer macht niet en soude wesen te behouden / ofte hare schade te doen repareren / Ende dat sy daeromme hare conscientien ende eere niet en sullen willen stellen in alsulcken pericle / alwaert oock dat sy daer toe versocht werden: Dewelcke by de Nacommelingẽ ten eeuwighen daghe grootelijck bevleckt soude blyuen: Want van alsulckẽ schijn van Vrede en can niet anders dan een tragedie gespeelt worden / dat is / een vrolijck begin / ende een verdrietich / ellendich eynde.

Hier van is een merckelijck exempel in Ferdinando / d'eerste van den huyse van Arragon / Coninck van Naples / d'welcke niet en heeft naghelaten de Edeluyden van zijnen Rijcke / die teghen hem opgestaen hadden / te doen steruen: niet tegenstaende int accoort met hem gemaeckt / verscheyden Princen borgen waren gheworden.

Ende de borghen en thoonden noyt in eeniger manieren / dat hen de borchtochte ter harten ginck / na dat t'middel van de zake te rechten hen was benomen.

Alsmen oock bemercken wil / dat den Paus van Roomẽ ouer

 so veele

so vele Jaren heeft geexcommuniceert alle de Princen van zijne Religie niet zynde / ende hare heerschappijen tot roof gegeuen. Ende dat den Spaenschen hoochmoet hen ouersulcx niet alleen is dreygende / maer oock arbeydende / om hen te brenghen onder de Spaensche Monarchie / die hẽ so hooch int harte leyt: Wat versekerheyt soude ons dan connen geuen de borchtochte van de gene die de Roomsche Religie hebben verworpen? Ende bouen dien / en geloove ick niet / dat yemant onder borchtochte by den Leeu soude willen te gaste gaen.

Ende te willen seggen dat den Coninck van Spaengien eenighe merckelijcke somme van penninghen ergens soude inden derden handt stellen tot versekeringe van het tractaet: is te seer slecht. Want so vele gelts en soude hy niet mogen consigneren / of hy en soude thien male so vele van dese landen in corten tijden wtperssen. Hier by geuoecht dat een seer magere versekerheyt is / datmen hem soude laten voorstaen dat den Coninck van Spaengien sich om t'verlies van een somme geldts soude onthouden van de lust zijnder wraeckgiericheyt te boeten / ouer den genen van den welcken hy so onuerdragelijck verstaet geiniurieert te zijn / bysonder bemerckende dat yeder particulier hem t'perijckel van lijf ende goet dickwils niet en ontsiet / om hem te wreken van de genen die hy verstaet hem in zijn eere ghecrenckt te hebben.

Omme voorts niet te vergheten / dat tot voordeel van hare Spaensche factien ende ruyne van den staet deser landen soude mogen dienen / ende by de gemeente aengenaem wesen / die hen metten wterlicken schijn gheerne laet paeyen / commen noch voorstellen / datmen door den pays ontlast soude zijn vande contributien die sy seggen so groot te zijn / dat de selue de gemeente ondragelijck zijn / in allen schijn / ofmen alsdan een goude Werelt soude hebben / meynende also ons dẽ hunnich om dẽ mondt smeerende / te leyden in de swaerste ellende ende miserie / ende op hare maniere wt t'Vageuier inde Helle.

T'waer wel een wonderlijcke sake dat den Coninck van Spaengien / die met alsulcken hertneckigen gewelt teghen alle recht ende redelijckheyt ons heeft willen belasten met een eeuwighe schattinghe vanden thiensten penninck te betalen van alle goederen ende coopmanschappen die in desen Landen souden vercocht wordẽ / zijnde het eenich middel omme allen dẽ Coophandel ten eeuwigen daghe wt den Landen te verdrijuen / ende den gantschen rijckdomme tot hem te trecken / een dingen dick-

wils

wils thienmael moeten betalen / ende ten tijde als hy seer weynich was vergramt ten opsiene van t'gene t'zedert is ghebeurt/ dat hy nu alle occasien der werelt (so hy seyt) ontfangen hebbende om ons qualijck te handelen / ons soude vry laten van alle schattinghen ende contributien. Want hoe wel sommige gheloouen/dat de hoeren door leet ende slagen liefsicker ende handtsamer worden / so en gheloove ick nochtans sulcx van gheen Princen.

Ende heeft hy alsdoen niet connen beweecht worden door eenich vertooch vande bederffenisse der Landen/die daer wt sekerlijck moeste volgen/ seggende alleen door redene/ sulcx te wesen den wille des Coninckx/ noch door de allegatien van rechten/ vryheden ende priuilegien vanden Landen/die men seyde alleen te bestaen in de wille des Coninckx.

Inder voegen dat de Gecommitteerde vande Prouincien tot dien eynde ghesonden aen den Coninck in Spaengien ghenen beteren spoet op hare wedercompste souden gehadt hebben/dan den Marquis van Bergen ende heere van Montignij / ten ware sy wel te passe goeden windt hadden gecregen/ door de tijdinghe die den Coninck ontfing / dat meest alle de steden van Hollandt ende Zeelandt de wapenen hadden aenghenomen/ende van het innemen vande steden van Bergen in Henegouwe ende Valencijn: Waer door oock den Hertoge van Alue gedwongen werdt inde schee te houden t'sweert dat hy half getrocken hadde omme te doen steruen de voornaemste vande magistraet ende borgherije van Brussel/ omme den anderen een vreese te aenjaeghen.

Indien oock den Heere Marquys ende van Montigni haer leuen hebben verloren door dien men verstont Crimen læsæ maiestatis te wesen de ouerleueringe van een Requeste/ streckende tot zijnen ende der landen dienste / Ende dat om ghelijcke oorsake de Gedeputeerde in Spaengien de Borgerije van Brussel ende alle andere die hen int minste gheopposeert hadden/ hen souden gheuolcht hebben : So laet ick eenen yegelijck bedencken/ waer mede wy volstaen souden/ indien men (t'welck Godt verhoede) ons meester ware / of hy yemandt souden laten leuen van de ghene die de heeren Spaengaerden t'haren dienste souden noodich achten/ ende of wel yemant soude mogen segghen dit of dat zijn eyghen te wesen / meer dan de arme Indianen/ daer niemant yet eyghens is besittende/ Jae zijn vrouwe ende kinderen voor haren lust niet en moghen beschermen/ van den

 welcken

welcken sy nochtans noyt eenich leedt hebben ontfangen. Isser wel yemant die ons (die sy voor de booste menschen der aerden houden) yet beters soude connen toeschrijuẽ / indient met Tractaet of wapenen soo verre mochten commen / dat de sake stondt aen hare goede discretie.

Soude dit de erffenisse onser Nacommelinghen wesen / in de plaetse van de sonderlinge vryheyt die wy van onse voorouders hebben gheerft / dat van niemants (oock des minsten) persoon ende goederen niet en mach worden yet gedisponeert / dã by Justicie / t'welck sy in grooter eere ende waerdicheyt altijdt onuerbrekelijck hebben behouden / niet teghenstaende wy sien dat meest onder alle andere natien van de werelt t'ghemeen volck wert veracht / eñ van de machtichsten geweldichlick gehandelt.

Hieromme moetmen verstaen dat wy niet alleen schuldich zijn dese Contributien (die wy toch met onsen eyghen consente geuen / ende niet dan rosen en zijn te ghelijckenen by de doornen der tyrannije) gehouden zijn voor ons ende onse Nacommelingen ghewillichlijck ende met goeder herten te verstrecken / maer oock ons leuen / als wy die willen wegen teghen t'gene ons soude ouercommen / in ons vyandts macht zijnde.

Maer t'besten van allẽ is / dat sy segghen / Dat het de Staten vande Prouincien soudẽ wesen / die met ons tracteren sullen / dat wy souden behouden d'exercitie van de Religie / dat t'vreemde Crijchsvolck vertrecken soude: Ende dat wy daeromme niet en souden hebben te vreesen. Indien sy mette voorgaende redenen ons bespotten / voorwaer sy dencken ons met dese blint ende doof te maken.

Wat hebben wy van de Staten van de voornoemde Prouincien te verwachten? sullen sy hen scheyden van des Coninex authoritetyt? sullen sy hem den thoom indẽ mondt werpen om ons te beschermen? Deñ verulogen Marquys van Rysbrouck soude hier van moghen ghetuygẽ / seggende / Dat sy lieuer alle voor den Duyuel souden varen / dan dat sy gheen meesters van ons allen souden werden.

Wy weten dat sy met diergelijcke aes de principaelste steden van Vlaenderen int net hebben ghebrocht. Ende insonderheyt is aen die van Gendt gesonden gheweest de heere van Manuy / die men dede gebruycken den naem vande Staten van Henegouwe / Arthois / eñ andere Prouincien / met seer schoone woorden / in

den/ in allen schijne of de Staten verstaen hadden/ datmen hen het exercitie vande Religie soudē laten genieten.

Maer een weynich tijdts daer na/ alsmen verstont dat sy nu verre ghenoech by den ooren waren gheleyt/ heeft Richardot de sake by de handt genomen/ ende voor t'eerste de handelinge van den Heere van Manuy in vele poincten gheen gestandt doende/ die hen maer om dē goeden mont te maken waren voorgestelt/ heeft hen niet te min onderhoudē met vele goede hopen: Eñ alsmen hem sprack vande Religie/ begeerde datmē dat Artijckel op t'leste soude houden/ ende d'andere eerst afhandelē. Opte welcke verdragen zijnde/ ende siende dat sy nu verre genouch in Zee waren/ riedt hen/ dat ingevalle sy den Coninck ende Prince van Parme niet en wilden offenseren/ dat sy van de Religie souden swijghen/ ende dat alle voorgaende dingen te beter souden vergeten blijuen.

Ten lesten/ de Gedeputeerde van Gendt binnen Doornijck ghecommen/ ende in teghenwoordicheydt van den Prince van Parme in debat van eenighe poincten gecommen zijnde/ heeft den Prince van Parme de handelinghe van Richardot gedesavoyeert. Daer na heeft Richardot oock valschelijck geloochent eenige poinctē die hy geaccordeert hadde. Dits de maniere van hare handelinghen. Ende de stadt overghegheven zijnde/ heeftmen het woordt/ schandale/ sulcx ghereckt inde lenghte ende breete/ datmen seer na alle de rigoreuse placcaten daer inne heeft begrepen.

Dies wy ons niet hebben te laten voorstaen/ dat eenige persoonen opten name vande Staten met ons soudē handelen anders dan de gene die dubbelder eñ valscher zijn dan de Spaengiaerden/ ende dat opte commissie/ instructie ende mette tijtelken vande Coninck van Spaengien/ daer van sy niet een tijtel sullen wijcken.

De ghene die ons gaerne in dese brabbelinge sagen/ laten luyden/ dat Champaigni ende Richardot alreede hier toe souden zijn gedeputeert. Dit zijn twee so verre verureempt vāde gunste deser landen/ als den vreemstē more van Spaegnien/ t'zijn twee Borgongons/ dat is te seggē/ twee onbeschaemde Leugenaers/ die de kennisse Godts/ die sy hebben/ ter liefden van den Afgod der wereltscher dinghen/ verworpen.

Aengaende dē Edeldom van derwaerts over/ daermē groote feeste afmaeckt/ dunckt v dat in hen de deucht ende grootmoedicheyt

moedicheyt van hare voorouders is verschijnende? Hebben sy de manierlijcke stemmicheydt/ wijsheyt/ authoritept ende yuer tot de vryheyt ende weluaren van de landen / die inden oprechten Edeldom vereysche wordt? of zijn sy de gene selfs die sich tot slauen begeuen om t'weluaren ende vryheyt van de Lande te helpen verdrucken? Indien ghy hier van t'geuolen der Spaengaerden hoorden / mocht u versekert houden door de ghetuygenissen van hare beste vrienden.

Want de heeren die sy niet cloeck genouch achten om tot hare saken te gebruycken/ die seggen sy te wesen gecleede beesten/ de ghene die in eenighe merckelicke saken schijnen ghebruyckt te worden/ noemẽ sy decrelen die totte secrete dobbele diensten/ alias verraderijen/ hen hebben laten gebruycken/ die houden sy oock in sulcken eeren als de gebruyckte verraders altijdt gehouden zijn geweest/ sy en hebben oock geen ander loon te verwachten/ ende de mindere die in menichte t'hof volgen om geaduanceert te worden tot eenige staten/ die souden (seggen sy) niet laten t'Hof te belieuen / alwaert met coppeldraepen/ ghelijckmen oock siet/ dat d'eene zijnen outsten Sone heeft gehouwt aen een wel bekende vrientlijcke Joffrou van dẽ Houe: D'andere speelt op de Violen/ bewijle de heeren Spaengaerden ende Italianen zijn dochters onderhouden/ ende de gene die wat eerlijcker willen schijnen/ die doen haer Requestẽ ten Houe deur hare schoonste Nichten presenteren/ oft door der Spaengaerts hoeren voorderen. Dits de vromicheydt van dien Edeldom / t'welck niet vreemt behooren te achten de ghene die van den Jare Lxvij tot Lxxvj toe/ t'Hof hebben ghekeert.

De ghene nu die te Houe eenighe recompensen ghenieten/ die ontslaetmen met een briefken vande betalinghe van t'ghene sy den armen Borgers hebben afgeborcht die hen ghecoept ende ghecleedt hebben: ofmen geeft hen de goederen van de ghene die sich by ons vromelijck dragen/ om de opgaende boomen ter halner wassche te afhouwen: dies sy by den Landtluydẽ Beuls der bosschen worden ghenoemt.

Omme dan totter materie te wederkeeren / so behooren wy altijdt indachtich te wesen/ alsmen ons met ghesuyckerde redenen wil verleyden / dat de geblanckette hoeren altijdt meest suspect zijn van pocken: Ghelijck mijn heere den Prince hoo. me. den heere van Selles wt Spaengen een vrachte van ghenade des Coninckx hem ouerbrenghende / tot antwoorde gaf/ dat hy

daer

daer van alte schoon spraeck om te geloone: Want ontwijffelijck hoe dat t'schoon ghelaet meerder is/ hoe dat den wijsen hem daer op min sal vertrouwen (bysonder in zijnen vyandt/ na t'segghen van de Italianen/

Chi te fa puj carezza che non sole,
Tha ingannato o tingannar vole.

Dat is/

Die bouen reden v veel schoon ghelaets bethoont,
Die heeft v al int net, of hy hadde v geern gehoont.

T'zijn uwe Eylanden die hy vrijdt / om die te crijghen en sal hy niet laten eenige moeyten ende costẽ te doen/ alle courtoisien ende aubaden te spelen/ ende die hebbende/ op hare saken ordre te stellen dat int Nederlandt niemandt daer na d'ooren sal op steken/ oft na de wapenen tasten.

Dits t'eenighe middel daermede zy van ons verhopen meesters te worden: Want men moet weten/ dat den Spaengiaert de sake deser Landen soo wel verstaet/ dat hy wel weet datter noch vijfentwintich steden in onsen handen zijn die hy met geen ghewelt mach winnen/ al oorloochden hy noch vijf hondert Jaren/ indien wy gheresolueert blyuẽ voor onse ende onser nacomnelinghen vryheyt soo veele te doen/ als onse voorouders die ons de selue hebben achterghelaten / hebben ghedaen. Hy en houdt t'partuer niet ghewonnen mette verouerínghe van eenighe Landtsteden / t'zijn de Eylanden daer hy zijn kaetse wil maken/ om t'spel te verseekeren.

De welcke wy ontwijfelijcken hem nymmermeer sullen laten hebben/ maer veel eer verwachten alsulcken eynde/ als ons Godt almachtich ghelieuen sal te gheuen: Indien wy niet met eenen dencken ons seluen ende de gantsche ghemeynte te begeuen in des Beuls handen: De welcke zulcx niet en hebben verdient/ als zijnde by ghetuyghenisse van allen anderen de sachtmoedichste/ getrouste/ standtvastichste Natie/ ende de vreemtste vande bloetvergietinghe die opter aerden wordt gheuonden.

De ghene die niet en ghelooouen dat ons alsulcken banket wordt bereydt/ die moghen wel geloouen de woorden van Don Jan/ die geseyt heeft / Dat den Coninck lieuer soude zijn een Heere vande aerde/ boomen/ beesten/ bosschen/ woluen/ wateren ende visschen deser Landen / dan te lyden dat eenen persoon die

de wapenen tegen hem gedragen/ dẽ rebellen aengehangẽ hadde/ ofte int minste met ketterije besmet ware / daer inne souden leuẽ/Eyntelijck is zijne meyninge dat wy ende onse nacomelinghen alle souden moeten geloouen / dat den Paus een siele wten Hemel trecken / ende int diepste der hellen verworpen/of wter hellẽ int schoonste des Hemels stellẽ soude connen/ ghelijck zijne ghescreuen rechten vermelden/ oft steruen.

In dien men meyndt dat dit maer woorden zijn/leest t'ghene de Spaengaerden selue hebben ghescreuen van hare Indische handelinghen / daer zy selue verhalen alleen wt haren lust/oft om sich ontsichtelijck te maken/ vele millioenen menschen vermoort te hebben die hen noyt vergrampt ofte yet misdaen hadden/op de welcke zy oock t'minste recht van heerschappije niet en hadden.

Vergheliijckende dit met onse ghestelteniße/ die zy houden voor gherebelleerde ondersaten des Coninex/ Ketters ende verlochende menschen / onwaerdich der menschelijcker ghemeynschap / ende totten viere ende sweerde gheeyghent / meynende dat zy met onsen bloede Godt dienste doen / ende met ons laten leuen/ hen seluen verdoemen / wat hebben wy van hen te verwachten?

Stelt v voor ooghen den doot die den vrome Graue van Egmont ende Hoorne hebben ghestoruen / alleen om dat zy den Ketters met ghenoech souden hebben bedwongen: Daer nochtans alle wijse luyden verstaen dat int stuck van de Regieringhe dicwils door de vingeren moet worden ghesien om ergher te schouwen: Ende ordeelt selfs/oft ghy niet hondert hoofden soudt hebben verbeurt / als de voorf. Heeren verdient hadden het scrappen eender spelle te lijden.

Van t'schijnt dat eenighe sich vryheyt toeschrijuen wilden/ om datter veele souden moeten steruen/als oft de menichte hem soude versadẽ/oft de groote van t'werck doen ontsien. D'its een groote slechtichept. Heeft den Hertooghe van Alue wel connen versaet worden met de doot van achthien duysent persoonen/ die hy in Spaengen wederkeerende rapporteerde hier te lande door beuls handen te hebben doen steruen? dunckt v niet dat hy wat meer soude ghedaen hebben / hadmen sich niet de wapenen niet gheweert.

Al ist zake dat den Prince van Parme inde ghecongquesteerde
steden des Coniucx sentencie niet ter executie en stelt / ende alle
daghen in elcke stadt hondert hoofden doet afhouwen: Dat
en wordt niet opghehouden by ghebreke van macht ofte wille/
maer om dat wy ons teghen hem niet en souden resolueren/
ghelijck wy teghen den Hertoghe van Alue deden. T'welck
ons onverwinnelijck soude maken / ende daer mede ware de
hope te niet/ vande Eylanden niet practijcken te crijghen.

Maer en laet v niet voorstaen dat hy meester vande Eylan-
den zijnde / de reeckeninghe effen zoude afloopen / oft in dien
ghy zulcx uwe rekeninghe maeckt / settet wt uwen sinne / op
dat ghy niet tweemael en reekent / ghelijck de ghene die son-
der Weerdt reeckenen / ende gheeft al v sinnen ernstelijck daer
toe dat ghy v hooft wel bewaert / op dat ghy niet sonder loqua-
tur en verliest: Want te segghen alsdan / wie soudt ghedacht
hebben/waert te laet. Ende alle de werelt soude redene hebben
onse sotticheyt ende quade reeckeninghe te bespotten.

Het sekerste middel van onser behoudenisse salmen bevin-
den te wesen/ datmen d'ooren stopt voor alsulcke speelluyden/
de welcke alleenlijck arbeyden om onse herten te verflauwen/
t'wisten/tweedrachten ende scheuringhen onder ons te saeyen/
ende daermede haer profijt te doen. Want zy en souden niet
weynich achten wtgherecht te hebben / in dien zy ons aen
t'handelen conden brengen: Want na t'gemeen spreeckwoordt/

Als een vrouwe tot t'ghehoore, end een stadt
compt ter spraken:
Soo sal zy hucken, ende dese en salt niet
lang maken.

Maer seggen sommighe (door Spaensch ingeuen) men can
niet verbeuren haer propositien hoorende: Wāt men cant laten
varen / indien wy niet voordeels ghenoech connen bedinghen/
ghelijck tot Breda ende Coelen is geschiet.

Daer teghen ick antwoorde/dat den prouuende Cock ghe-
meenlijck zijn tonghe verbrandt. t'welck wy tot Coelen t'onser
schade oock zijn gewaer geworden: Want het is kennelijck dat
t'selue heeft ghedient omme te practiseren de middelen daer me-
de men

de men Arthois/ Henegouwe ende andere Provincien van ons heeft gescheurt: Ende ghestonden noch metten besten coop/ dat wy niet meer en verloren/ daer van de practijcken noch eenen yegehelijck kennelijck zijn / die niet alleen onse vyanden / maer oock de ghene die wy betrouden/hebben ghebesicht.

Gheduyrende het Tractaet van Breda/ stondt mijn heer den Prince hoo.me. aen t'roer/ ende bestierde het schip so wijsselijck dat de sake in goede versekerheyt wert gehoudē: Hoewel nochtans vele gheloouen/ dat wy aldaer noch niet sonder schade afquamen/ maer dese sake is seer merckelijck.

Ende omme te besluyten bidde ick eenen yegelijck die eenich oordeel of voorsichticheyt is hebbende/ dat hy zijne vyandt kenne/ eñ sich seluen dese poinctē altijdt voor ooghen houdende/ tot dat hy wel versekert sy dat den Coninck met zijne Spaengaerden ende gespaengaerde geuolch die sullen gansschelijck vergheten hebben/

De vvapeninghe teghen den Coninck,
De veranderinghe vande Religie,
De afsvveeringhe des Coninck,
De handelinghen met andere Princen.

Niet te min hebbende een rechtueerdighe sake. (want gheen rechtueerdigher can gheuonden worden/ dan teghen ghewelt te ghebruycken nootlijcke defensie) die wy ghesien hebben/ ende noch dagheliicx sien dat Godt almachtich so merckelijck buyten alle menschelijcke hope is helpende / eñ daer en bouen door zijne ghenade ons daer toe in handen ghestelt zijnde so schoone middelen/ so en behooren wy van onse behoudenisse oock niet te wanhopen.

T'welck hoe wel ick achte my niet toe te staen alhier int cleyne te handelen/ Soo can ick nochtans wel so vele segghen/ dat midts bewarende vyf ofte ses aencompsten deser Landen met goede versekerheyt ende toesichte/ ende met versekerde persoonen die met ons hebben te winnen ende verliesen: Soo salmen den vyandt wel lichtelijck beletten den voorderē inual . Hy en acht ons so cleyne/ noch oock zijne winste so groot niet/ als wy selue. Eñ Godt almachtich heeft ons verlost/ als wy meynden in meerder swaricheyt te wesen dan dese.

Maer onse

Maer onse scheuringhe ware ons gantsch doodtlijck/ende is t'eenighe middel daer op hy verhoept/ daer door wy ons in alle manieren moeten wachten/ ende sorchuuldelijck wapenen met vaste ende goede eenichept/ onse passien aen d'een zijde stellende/ ende alle wrocheryen die wy tegen den anderen int herte mochten hebben verteerende/ op dat wy niet door ons eygen gebreck den vyande den wech openen/ ende onse Naecommelinghen bereyden een ellendighe erffenisse van eewige slavernije/ der welcker bloet ons inder eeuwichepdt voor Godt almachtich soude beclaghen/ dat wy de vryheydt van onse Voorouders (met verbintenisse van niet te vervreemden) nagelaten/ hemlieden door slaphertichepdt ende sotte onvoorsichtichepdt hadden vermangelt teghen een onverdraechelycke ende eeuwighe slavernije aen ziel ende lichame.

Een vryhept segghe ick/ die tzedert den tijdt van xv.^c Jaren noyt met slavernije van wtheemsche natien is belast gheweest. T'welck weynich natien van de werelt souden mogen seggen.

De welcke ons Voorouders met alsulcke sorchvuldichepdt/ grootmoedichept ende stantvastichept hebben voorghestaen tegen alle de Princen van desen Landen/ als de groote meenichte der exempelen bewysen/ende onder andere dat desen Coninck van Spaengien inden Jare xv^c lix. vande generale Staten deser Landen met geene middelen van schoone belofté oft grammelijck gelaet heeft mogen vercrijgen/ dat vyf hondert Spaengaerden in desen Landen nae zijn vertreck nae Spaengien souden blijven: Daer van hy alsulcken haet heeft ontfangen/ dat t'selue indé Jare lxviij/ dé Grave van Egmont/ eñ meer treffelijcke persooné/ die opte voorseyde vergaderinge vã de generale Staten van slandts weghen waren gebruyckt/den meesten last heeft ghedaen om t'hooft te verliesen.

De exempelen van de voorleden dinghen behooren ons sulcx te onderwijsen/ dat wy wijser moghen zijn dan de ghene die de toecõmende saken metter ellen van hare neuswijshepdt willen meten / wetende dat niet een haer van onsen hoofde sonder de gehengenisse Godts sal worden gecrenckt/ ende dat hy meester is/ ende int minste niet toestaet t'voornemen vanden ghenen die met groot onrecht aengenomen hebben ons te vermoordé: Dit wordt int midden van ons ghetuycht door de vrome steden van Alckmaer ende Leyden/ ende door ons allen die ghesien hebben

 dat.

dat Godt almachtich t'verlies van Ziriczee (t'welck wy ghenoech achten te wesen t'middel van onsen sekeren ondergançk) heeft verandert tot een middel onser alder verlossinge: De selue Godt leeft/ hy en heeft onse (oft wel eer/ zijne zake) niet dus lange voorghestaen om ten lesten die te verlaten/ hy en doet geen stuckwerck/ maer t'ghene dat hy begindt dat voerdt hy sekerlijcken wt. Waeromme en sullen wy ons in hem niet betrouwen ende versekert houden?

Te meer so wy altijdt ghesien hebben dat de ghene die sich op menschen verseκerden zijn geuallen / als de ghens die op een riet steunden: Ende bedenckt v wel/ ghy sult beuinden/ dat wy den meesten afbreuck hebben gheleden door dien wy op menschen meer verhoopt / betroudt ende ghestaen hebben / dan op Godt almachtich.

Hieromme laet ons zijne ghenade aenroepen/ende vertrouwen met ganscher herten / sonder murmuratie van hem onse verlossinge verwachtende tot zijns naems Eere: Ende zijt verseκert (als van t'ghene dat ghy voor uwen ooghen siet) dat hy de gene die den onnooselen verdrucken / ende zijn woordt soecken te wtroeden/zullen eenē val doen tot onser verlossinge/ daer van sy nymmermeer sullen opstaen/ ende dat hy ons ende onse Nacomelingen sal geuen ende beuestigen de erffenisse zijns woorts/ endt onser vryheyt.

F I N I S.

